

Vietnamrörelsen i USA

Inledning

Den amerikanska vietnamrörelsen spelade en mycket viktig, i själva verket *avgörande* roll för utgången av Vietnam-kriget. Det är därför märkligt hur litet det skrevs om detta i Sverige. En anledning till detta kan vara att den amerikanska antikrigsrörelsen var ganska annorlunda än den svenska och den leddes inte av maoister. * Det kan också beror på att ledningen för den svenska Vietnamrörelsen inte riktigt förstod vilken enorm betydelse som den amerikanska krigsoppositionen spelade.

Det var dock inte totalt mörker: Jag hittade en ganska informativ artikel i tidskriften *Kommentar* (från 1972). Denna inledning syftar till att komplettera *Kommentar*-artikeln.

Ett mått på den amerikanska antikrigsrörelsens inflytande ges av de massdemonstrationer som den organiserade. Följande siffror (som gäller New York) ger en bild av detta:

1966	mars	50000
1967	april	400000
1968	april	200000
1969	april	200000
1970	april	100000 (denna hölls i Washington)
1971	april	> 1 miljon (största demonstrationen i USA:s historia)
1972	april	> 100000

Antalet demonstrationsdeltagare varierade ganska kraftigt beroende på det internationella läget vid det aktuella tillfället, i synnerhet i Indokina (men även väder och vind spelade givetvis in, t ex ägde demonstrationen 1972 rum i hällregn). Nedgången 1968 är dock ganska missvisande eftersom den i stor utsträckning beror på att demonstrationerna efterhand fick en allt större geografisk spridning, så att de totala siffrorna var betydligt högre.

Motståndet mot Vietnamkriget började vid de amerikanska universiteten, med bl a de berömda debattdagarna ("teach-ins") på Berkeley-universitetet 1965, som kom att spela en mycket viktig opinionsbildande roll.

1966 bildades *National Mobilization Committee to End the War in Vietnam* (NMC), som fungerade som "paraplyorganisation" för i stort sett hela den amerikanska vietnamrörelsen. Sommaren 1970 splittrades NMC och ersattes av de två organisationer som det talas om i *Kommentar*-artikeln: *National Peace Action Coalition* (NPAC) och *Peoples Coalition for Peace and Justice* (PCPJ – som formellt bildades i början av 1971).

NPAC, den större av dessa organisationer, dominerades politiskt av den trotskistiska organisationen SWP (Socialist Worker's Party), medan PCPJ dominerades av det amerikanska kommunistpartiet (CPUSA).

I *Kommentar*-artikeln framställs den huvudsakliga skillnaden mellan NPAC och PCPJ som att PCPJ ville ta upp fler frågor än Vietnamkriget, och det är sant, men bara en del av sanningen. Den viktigaste motsättningen rörde i stället på hur man såg strategiskt på antikrigsrörelsen:

* För en utförligare, men ändå ganska kortfattad historik över den amerikanska antikrigsrörelsen, se den f d SWP-medlemmen Barry Sheppards bok *The Party. Volume 1: The Sixties*, Resistance Books, 2005. Den mest utförliga och ingående historiken är Fred Halstead, *Out Now – A Participant's Account of the American Movement Against the War*, Monad Press 1978 och 1979 (2:a upplagan). Denna intressanta bok rekommenderas varmt för den som vill tränga in djupare i frågan.

För NPAC (och SWP) var massmobiliseringar det viktigaste. Politiskt var det av central vikt att vara oberoende av det borgerliga politiska etablissemanget. Speciell vikt lades vid att mobilisera arbetarklassen (även om man självfallet inte avvisade någon social, politisk eller religiös riktning som var villig att ställa upp i antikrigsrörelsen).

Det amerikanska kommunistpartiet (CPUSA), som var den starkaste politiska riktningen i PCPJ, hade däremot en *parlamentarisk* strategi som gick ut på att stödja och påverka det *borgerliga* demokratiska partiet. Ur detta perspektiv var inte massmobiliseringar det viktigaste, utan vietnamrörelsen värderades utifrån den roll den kunde spela i den övergripande strategin. Detta är en viktig anledning till att man ville att Vietnamrörelsen skulle ta upp andra frågor än de som hade med Vietnamkriget att göra, liksom att man såg positivt på aktioner som *inte* byggde på massmobiliseringar. Denna strävan att knyta Vietnam-frågan till ”vänstern” i det demokratiska partiet framgår inte klart i *Kommentar*-artikeln – men framskymtar när den berättar att den nationella koordinationsgruppen för ”Bestäm-datum-kommittén” (=PCJP) diskuterade ”en lämplig strategi för att få fredskandidater valda i fyllnadsvalen i kongressen”.

Artikelsamlingen [SKI - Solidaritetskommittén för Indokina](#) innehåller mer uppgifter om den amerikanska antikrigsrörelsen, från en mer NPAC-positiv utgångspunkt.*

Martin Fahlgren (4 juni 2007, komplettering 19 maj 2009)

Ur tidskriften *Kommentar* nr 2 1972

Med USAs vietnamrörelse. Utdrag ur en resedagbok

Av Susanne Rubin och Lars Torbiörnsson

SR är medlem av Kommentars redaktion. LT är medlem av gruppen Unga Filosofer och har skrivit ett flertal artiklar om Vietnam i Kommentars.

1/11 MÅNDAG

Anlände Kennedy Airport, New York, sent på kvällen.

3/11 ONSDAG

New York. Besökte NPAC och PCPJ (NPAC = National Peace Action Coalition, PCPJ = People's Coalition for Peace and Justice) som är de två stora nationella fredskoalitionerna i USA. De skiljer sig åt i flera viktiga avseenden. NPAC tar endast upp Vietnamkriget, som är den fråga de i koalitionen ingående grupperna enats kring. Den arbetar främst med stora massdemonstrationer om hösten och våren samt med paroller som ska kunna ena så stora grupper som möjligt. Ett stort arbete läggs ned på att bygga ut kontakterna med fackföreningsrörelsen. NPAC står nära Socialist Workers' Party som är en av de så kallade trotskistiska gruppingarna i USA. NPACs huvudparoll i Vietnamarbetet är: *Out Now!* (Ut nu!).

PCPJ är en koalition av olika politiska, religiösa och intresseorganisationer. Bland medlemmarna finns t ex kvinnokampsorganisationer, svarta medborgarrättsorganisationer, kyrkligt baserade fredsgrupper, ”Vietnamveteranerna mot Kriget”, olika socialistiska grupper samt det amerikanska kommunistpartiet. PCPJ försöker visa på sambanden mellan Vietnam-

* Se t ex artikeln på s 24, som kommenterar en NPAC-kritisk artikel i *Vietnam-Bulletinen* nr 1/1973, samt s 28-29, som i form av fråga-svar tar upp den amerikanska anti-krigsrörelsen och skillnaderna mellan NPAC och PCPJ.

kriget och rasdiskrimineringen, fattigdomen och förtrycket m m. PCPJ samarbetar med NPAC i organiserandet av de stora massdemonstrationerna men till skillnad från NPAC ser inte PCPJ massdemonstrationen som det viktigaste kampmedlet utan lägger större vikt vid civil ohör-samhet och militanta icke-våldsaktioner. PCPJ går i Vietnam-arbetet fram med parollen: *Set the date!* (Bestäm datum!).

På NPACs kontor som utgjorde högkvarteret för organiserandet av den stora demonstrationen den 6 november rådde en hektisk verksamhet. För att sprida information hade man bl a organiserat propagandalag som for runt i högtalarbilar eller delade ut flygblad och satte upp affischer. Ett stort antal rockmärken hade framställts, två miljoner flygblad och sexhundra-tusen miniaffischer hade distribuerats. Ändå märktes knappast denna propagandainsats i det väldiga New York. Här började det konkret gå upp för oss vilka väldiga problem den amerikanska anti-krigsrörelsen kämpar med då det gäller att försöka besegra landets väldiga proportioner. Massmedierna omnämnde knappast de kommande demonstrationerna. Jämfört med de senaste åren hade här skett en påtaglig försämring och det var, menade NPAC och PCPJ, en av följderna av Spiro Agnews och administrationens kraftiga attacker mot massmedierna. Trots dyra helsidesannonser i New York Times och andra stora tidningar är det troligt att den överväldigande majoriteten av Stor-New Yorks 11-12 miljoner invånare inte hade den blekaste aning om att en protestdemonstration mot Vietnamkriget skulle äga rum den 6 november. På liknande sätt förhöll det sig troligen i de sexton andra amerikanska storstäder där samtidiga demonstrationer skulle äga rum.

6/11 LÖRDAG

New York. Tur med vädret. Vi deltog i demonstrationen mot kriget som tågade upp längs Sjätte Avenyn på Manhattan och avslutades med ett massmöte i Central Park. Demonstrationen skiljde sig ganska mycket från vad vi var vana vid hemifrån. Här bestod det stora demonstrationståget av flera deldemonstrationer. De olika grupperna och avdelningarna – politiska, fackliga, religiösa, minoritets- och stadsdelsgrupper etc – gick väl sammanhållna och åtskilda från varandra. Förutom de vanligaste parollerna ”Stoppa kriget – Ut nu!”, ”Stoppa kriget – inte lönerna!”, ”Stoppa bombningarna!”, ”Bestäm datum!” gick varje grupp med sina egna paroller och slagord; paroller som tog upp kriget eller olika aspekter på förtrycket i USA eller angrep den amerikanska imperialismen i allmänhet. Sammanlagt deltog mellan tjugo och trettio tusen människor i demonstrationen.

Varför kom det inte fler? Vi hörde flera förklaringar som troligen samverkar. Den viktigaste är kanske att många tror att kriget håller på att ta slut. Att massmedierna täckte förberedelserna så dåligt är förstås också ett viktigt skäl liksom att lönestoppet åtminstone för arbetarna var den mest brännande frågan och att den fackliga rörelsen koncentrerade sig på den. Vi träffade också dem som sa ”att nu när alla är emot kriget känns det dumt och onödigt att demonstrera” och andra som menade att demonstrationer ”är inte meningsfulla utan rörelsen måste finna effektivare aktioner”. Vi hörde också det uppgivna argumentet att ”jag har demonstrerat så många gånger, men kriget är lika hemskt fortfarande – det spelar ingen roll vad vi gör.”

8/11 MÅNDAG

New York. Besökte ”Vietnamveteranerna mot Kriget” och talade med Mike Oliver, en av deras nationella samordnare. Mike berättade för oss om organisationen: den startade 1967 då sex veteraner från Vietnamkriget gick bredvid varandra i en demonstration i New York. Till en början växte medlemsantalet långsamt. I april 1970 hade man 600 medlemmar. Nu är de omkring 23 000, varav ungefär 3 000 befinner sig i Vietnam. Omkring 13 000 av organisationens medlemmar är kontinuerligt aktiva, resten deltar när organisationen kallar till aktioner.

Alla medlemmar i organisationen, som finns över hela landet, har tjänstgjort i krigsmakten även om alla inte varit i Vietnam.

Under hösten 1971 började de ge ut sin tidning *The First Casualty* där de redogör för organisationens mål. Några av dessa är: ett omedelbart och totalt tillbakadragande av alla amerikanska trupper från Indokina; att kongressen omedelbart lagstiftar om ett stopp för alla fonder som finansierar illegal verksamhet i Latinamerika, Afrika, Europa och Asien; att principerna som fastlades i Nürnberg också skall tillämpas av USAs regering. De arbetar vidare på att förbättra veteranernas sociala situation. De stöder desertörerna och värnpliktsvägrarna. De påvisar att USA är ett rasistiskt samhälle. De stöder den lavinartat växande soldatrörelsen bland meniga och yngre officerare i dess kamp för soldaternas rättigheter och för en demokratisering av det militära systemet i USA. Ytterst vill Vietnamveteranerna ändra de sociala, ekonomiska och politiska förhållanden som har förorsakat kriget.

Vietnamveteranerna mot Kriget organiserar aktioner både på nationell och lokal nivå. Genom gerillateater, samtalsgrupper och direkta aktioner har de visat prov på en betydande uppfinningsrikedom då det gäller att planera och genomföra aktioner som för ut till folk och levandegör för dem vad Vietnamkriget innebär. Så har de t ex på olika platser i landet anordnat offentliga vittnesförhör där veteraner och soldater i aktiv tjänst vittnat om och dokumenterat de oerhörda krigsförbrytelser USAs regering låter verkställa i Indokina. Materialet från flera av dessa förhör finns tillgängligt både på ljud- och videoband och i tryck. Veteranerna samlar fortlöpande in dokumentation om de massakrer och andra förbrytelser medlemmarna deltagit i eller har kännedom om. Förutom att de själva försöker stödja och hjälpa de soldater som sitter i militärfängelser och sjukhus har de byggt upp ett nät av advokater och annan expertis som kan vara veteranerna och de aktiva soldaterna till hjälp.

Vietnamveteranerna mot Kriget är en viktig opinionsbildande grupp i USA. Regeringen kan inte nonchalera dem genom att säga att de inte vet vad de talar om eller att de inte är goda patrioter. Det ger dem en styrka som den "civila" rörelsen inte har.

13/11 LÖRDAG

Cambridge. Vi träffade Ngo Vinh Long och Nguyen Hoi-Chan samt deras lille son Hoi. De är båda sydvietnamesiska studenter som nu läser vid Harvard. Ngo Vinh Long började läsa statskunskap 1964. Han träffade Kissinger m fl och började inse att statskunskapen inte alls var någon vetenskap. Han deltog 1968 i ett teach-in om Vietnam och hans deltagande ledde till att USAs justitiedepartement tog ifrån honom hans visum. Sedan dess har myndigheterna flera gånger försökt få honom utvisad men då han har ett visst stöd av Harvarduniversitetet har detta inte lyckats. Andra som inte haft det har blivit utvisade och återsända till Quisling-regimen i Saigon. Ngo Vinh Long är det sydvietnamesiska studentförbundets representant i USA och tillsammans med Nguyen Hoi-Chan och en liten grupp vietnamesiska studenter ger han ut en tidskrift – *Thoi-Bá Ga* – som tar upp förhållanden i Sydvietnam och förser anti-krigsrörelsen med material. Våningen var fylld från golv till tak med tidningar från Sydvietnam.

Long berättade om hur oppositionen mot USA ökat i städerna i Sydvietnam sedan Nixons makttillträde. Han redogjorde för hur USA och Thieu-regimen ökar förtrycket i städerna och för de stora demonstrationerna i Saigon som USAs massmedier tiger om.

22/11 MÅNDAG

Washington. Alla dagar mellan den 8 och 25 november demonstrerar grupper av människor framför Vita Huset genom att lägga sig ned och spela döda. De symboliserar de trehundra vietnameser som dör varje dag. Demonstranterna kommer från olika amerikanska städer som står för en demonstrationsdag var. De vill rikta uppmärksamheten på det faktum att kriget,

tvärtemot vad Nixon försöker göra gällande, inte alls ”trappas ned” och att det visserligen dör färre amerikaner i Indokina men att det i gengäld dör fler vietnameser, laotier och kambodjaner. Denna aktion går under namnet ”Daily Death-Toll” (det dagliga antalet döda) och organiseras av kväkarna.

Tillsammans med dagens demonstrantgrupp som kom från St Louis samlades vi på morgonen i en metodistkyrka. Under förmiddagen diskuterade deltagarna igenom dagens aktion och studerade det amerikanska bombkriget. När de förberett sig gick de upp till Capitolium för att tala med ”sina” valda ombud i senat och representanthus. Därefter tågade de ner till Vita Huset och ”dog” på gatan framför presidentbostaden. Hela gruppen arresterades liksom de andra grupperna både tidigare och senare. Många av deltagarna var äldre och de flesta var aktiva i Vietnamrörelsen. Dom vi talade med ansåg att den här aktionen var viktig inte ‘ minst för deras kampmoral.

Vi besökte också ”Bestäm-datum-kommittén” (Set the date now) som är en av olika kyrkor organiserad anti-krigskommitté. Deras nationella koordinationsgrupp hade sammanträde och bl a diskuterades en lämplig strategi för att få fredskandidater valda i fyllnadsvalet i kongressen. Denna kommitté som arbetar på att sprida information och genomföra aktioner mot kriget inom församlingsarbetets politiska gränser ger också råd och rekommendationer om hur den religiösa ritualen kan bli meningsfull i fredsarbetet.

23/11 TISDAG

Washington. Sent på eftermiddagen besökte vi senaten under pågående session. Med röstsiffrorna 56-31 avslogs ett förslag att begränsa utgifterna för all underrättelse och spionageverksamhet till 4 miljarder dollar. De aktuella anslagen för denna verksamhet är hemliga men torde vara mycket högre.

Ett principiellt kanske ännu viktigare beslut hade fattats tidigare på eftermiddagen då ”duvorna” i senaten beslöt att dra tillbaka ”Church-Coopers lagtillägg” varigenom senaten med kontroll över militäranlagen skulle tvinga president Nixon att respektera ”Mansfields lagtillägg” som tidigare antagits av senaten och genom presidentens underskrift upphöjts till lag. Detta förslag fastställde att det skulle vara Förenta staternas politik att snarast och före ett fastställt datum dra tillbaka alla styrkor från Vietnam förutsatt att de amerikanska krigsfångarna skulle komma att frigges. Detta beslut överensstämmer nära med det fredsförslag i sju punkter som lagts fram av Sydvietnams PRR i Paris.

Nixon förklarade när han undertecknade beslutet att han inte kände sig bunden av det. En klar utmaning mot senatens konstitutionella rätt. Genom att inte svara på denna utmaning gav senaten i praktiken Nixon möjlighet att driva sin utrikespolitik utan hänsyn till senaten.

En nära medarbetare till en radikal kongressman konstaterade i samtal med oss att det är så låg moralisk kvalitet på de flesta i kongressen att de inte ens kan ställa upp och försvara den roll de tilldelats i konstitutionen oavsett sina åsikter i sakfrågan. Han ansåg att den eventuella politiska betydelse kongressen hade låg i dess möjligheter att genom undersökningskommissioner och utskottsförhör få fram ett rikt faktamaterial.

24/11 ONSDAG

Washington. Besökte Indochina Resource Center som publicerar tidskriften *Indochina Chronicle*. Denna grupp utför ett grundligt forskningsarbete om bombkriget och förser genom tidskriften och annat aktuellt material Vietnamrörelsen med information och dokumentation om krigets utveckling. De genomför också föreläsningsturnéer och har ständigt en medarbetare som far omkring med en buss och en utställning och ordnar möten.

Då de etablerade massmedierna dagligen förstärker myten om att kriget trappas ned så är det svårt för dem som hämtar all sin information från dessa medier att inse att talet om nedtrappning kan vara en myt, sa en medarbetare som just rest runt i USA och talat, och därför tillade han, finns det ett motstånd hos många att lyssna till information om flygkriget.

29/11 MÅNDAG

Chicago. Besökte ”Science for Vietnam” – en grupp vetenskapsmän som försöker bygga upp ett kontaktnät mellan progressiva forskare i USA och vetenskapliga institutioner i Demokratiska Republiken Vietnam. De håller till på biologiska institutionen vid Chicago-universitetet – i ett rum med FNL- och DRV-flaggor på väggen och burkar med myrsamhällen i skåpen. Chicago-gruppen är samordningsgrupp för flera liknande grupper runtom i USA som håller kontakt med forskare i Vietnam och skickar dem material och synpunkter. Chicago-gruppen hade senast skickat ett studiepaket med material om pestbekämpning på grödor och levande varelser som kan användas i undervisningen i Vietnam. Förutom att de på så sätt i någon mån kan bidra till utvecklingsarbetet i Vietnam, vilket är en viktig politisk insats, så ansåg de att en av gruppens viktigaste uppgifter var att få igång en diskussion bland vetenskapsmän i USA om forskningens mål och medel. På samma universitet sitter forskare och funderar ut allt smartare sätt att förgöra Vietnams folk och natur – så diskussioner och aktioner är verkligen nödvändiga.

3/12 FREDAG

Philadelphia. Pratade med några i Philadelphia Resistance – en av flera grupper i USA som ordnar möten och på olika sätt sprider information om kriget och aktivt arbetar med att hjälpa de värnpliktiga att organisera sitt motstånd mot kriget och mot det auktoritära militära systemet. Flera av dem vi talade med arbetar som ett slags kuratorer för soldaterna på baser i närheten. De söks upp, ofta av killar som vill komma loss från armén, och de har genom interna kurser lärt sig det militära systemets regler och förordningar. De har byggt ut ett nät av progressiva läkare, psykologer och advokater som hjälper till vid behov. Denna verksamhet är en viktig del av den omfattande soldatrörelsen och pågår vid många baser i USA. Nyligen har gruppen hjälpt till att öppna ett soldatkafé vid en flottbas i Philadelphia och hjälpt soldaterna där att starta en tidning. En medlem av gruppen arbetade med att organisera en rådgivningscentral för soldater i ett fattigt arbetarområde i Philadelphia. Vi träffade flera veteraner och aktiva soldater som berättade hur viktig kontakten med en sån här kurator hade varit för dem och hur de genom henne eller honom fått kontakt med andra soldater som var emot kriget och så själva vågat börja arbeta aktivt. Andra vi träffade hade varit nära att brytas ned i militärfängelser och sjukhus men genom kontinuerlig kontakt hjälpts att hålla ut.

På eftermiddagen besökte vi NARMIC (National Action-Research on the Military Industrial Complex). Denna grupp som backas upp av en kväkarorganisation samlar systematiskt in information om olika aspekter på krigsindustrin och hela det så kallade militär-industriella komplexet. De har byggt upp arkiv och en dokumentationscentral som kan förse anti-krigsrörelsen med forskning och data som kan ligga till grund för aktioner. Dessutom skolar de personer inom rörelsen till forskare. De publicerar forskningsguider och information om olika vapensystem som används i Indokina; vem som producerar dem osv. De framställer även pedagogiskt material som t ex deras nyligen producerade bildband om det ”elektroniska bombkriget”. Ett av deras senare projekt kallas ”Polisen på hemmafronten” och behandlar polisens ökade militarisering i USA.

Vi fick information om grupper som organiserar aktioner mot företag som producerar vapen och utrustning för det ”elektroniska slagfältet”. Honeywellprojektet i Minneapolis är en av dessa. Gruppen startade 1968 och arbetar på att skapa en så hård press som möjligt på Honeywell, genom olika nationella och inte minst viktigt internationella aktioner, för att

tvunga Honeywell att sluta tillverka anti-personella fragmentationsbomber och andra allt mer raffinerade vapen. De planerar t ex att hålla en tribunal i februari där de skall ställa krigsproducenterna till ansvar för vad som sker i Indokina.

”Women Strike for Peace” är en annan grupp som satt igång aktioner mot krigsindustrin. De har inriktat sig på International Telephone and Telegraph (ITT) som bl a tillverkar olika slag av sensorer för det ”elektroniska slagfältet”. De bedriver en aktiv bojkott mot ITTs ”civila” produkter t ex ett av ITT med stor reklaminsats lanserat bröd och mot ITTs hotellkedja – de så kallade Sheratonhotellen.

8/12 ONSDAG

New York. Hos United States Servicemens Fund (USSF) gav en av medarbetarna följande bild av verksamheten: Vi startade 1969 för att stödja männen och kvinnorna inom armén i arbetet att bygga upp en rörelse mot kriget. På våren 1968 öppnades tre eller fyra soldatkaféer utanför olika baser och hade en viss framgång. Soldater började träffas och göra tidningar som uttryckte deras egna synpunkter. De tjänar elva cent i timmen så det behövdes en civil organisation som kunde stödja verksamheten ekonomiskt, så USSF bildades för att ge det behövliga stödet. Vad som vanligen händer är att en grupp soldater startar en tidning och skriver och frågar om vi kan hjälpa dem ekonomiskt och om vi kan informera dem om vad som händer inom soldatrörelsen på andra platser.

USSF har en informationsbulletin och ger månatliga stipendier på hundra dollar till ett femtiotal soldattidningar. Vi stöder soldatkaféer med hundrafemtio till trehundra dollar i månaden och bidrar också till andra progressiva projekt, bokaffärer, talare m m. Vi tigger ihop pengar till verksamheten. Bidrag till USSF är befriade från skatt och det underlättar förstås. – ”Om ni skulle genomföra en opinionsundersökning skulle ni troligen finna att cirka 75 procent av alla aktiva soldater, kvinnor och män, är emot kriget.”

Vi träffade en fackföreningsledare i District 65 av distributionsarbetarnas fackförening, en av de fackföreningar som ända sedan 1965 aktivt varit emot kriget. Ledningen inom AFL-CIO stöder kriget men de organiserade arbetarna är i lika hög grad som den övriga befolkningen emot kriget.

9/12 TORSDAG

Avresa till Reykjavik på kvällen.

10/12 FREDAG

Vi stannade några dagar i Reykjavik. Skönt efter de stora städerna i USA. Men USA finns närvarande också här, t ex på den stora basen i Keflavik som vi passerade på väg mot Reykjavik. Där finns omkring 5 000 amerikanska soldater. Och även i Reykjavik ordnas aktioner mot kriget i Vietnam; några veckor tidigare hade det varit ett möte med en representant från Sydvietsnams PRR som hade samlat 1 000 personer. Ett imponerande antal när man betänker att stan har en befolkning på omkring hundratusen personer.

I Reykjavik diskuterade vi intrycken från USA-resan och försökte oss på en sammanfattning. Oppositionen mot kriget i Indokina är mer utbredd i USA än någonsin tidigare. Men Nixon har spelat ett skickligt och bedrägligt spel i försöken att passivisera denna opposition. Hans ”vietnamiseringspolitik” ger sken av att kriget håller på att ta slut och detta trots att han i presskonferenser och intervjuer hotfullt talar om att fortsätta att bomba sönder Indokina vilket också är vad han i verkligheten gör. De etablerade massmedierna är förstås fyllda av stoff om hur kriget ”trappas ned”, om hur hemtagningen av amerikanska soldater fortsätter, om hur få amerikanska soldater som dödas under den senaste veckan osv. Den information de ger om det intensifierade bombkriget och om administrationens planering för fortsatt krig är så

tillfällig att den försvinner i det enorma informationsutbudet. Sanningen om USAs bombkrig mot de indokinesiska folken tränger endast långsamt ut till den amerikanska allmänheten. Det sjupunktsförslag för fred som Sydvietsnams Provisoriska Revolutionära Regering lade fram i juli 1971 har inte heller nått ut. När förslaget hade lagts fram fylldes de etablerade massmedierna med spekulationer kring Nixons resa till Kina som kungjordes i samma veva.

Våra intryck från USAs Vietnamrörelse ger inte någon klar helhetsbild. Vi besökte bara några av de många aktiva grupper som utgör Vietnamrörelsens stomme och vi var framförallt i städerna på östkusten. Där och på västkusten pågår den intensivaste kontinuerliga aktiviteten. Vi har här bara antytt några av de många former denna aktivitet tar.

Vietnamrörelsen i USA är inget enhetligt fenomen. Den består av grupper och personer som omspannar ett mycket brett socialt, politiskt och moraliskt åsiktsfält. Den varierar från plats till plats och förändras snabbt. De etniska minoritetsgrupperna är i högre grad än genomsnittet emot kriget men de har samtidigt händerna fulla med de egna problemen. Även de aktiva i de olika grupperna har svårigheter att bedöma rörelsens omfattning och intensitet i hela USA. Här spelar också landets stora folkmängd och avstånd in; kommunikation och samordning blir stora problem och kräver stora tids- och penningresurser. Vad gäller de etablerade massmedierna har rörelsen dyrköpt fått lära sig att vänstern inte kan lita till dem. Motståndarna – Nixonadministrationen – däremot har ett tekniskt och personellt mycket välutvecklat både legalt och illegalt kommunikationssystem som ju också arbetar på att störa och neutralisera vänsterns kommunikationskanaler.

Vietnamrörelsen är inte enad; de stora nationella fredskoalitionerna NPAC och PCPJ har ett visst samarbete men det finns också spänningar och motsättningar dem emellan och de tycks inte ha den lokala basorganisation och de alternativa kommunikationskanaler som skulle behövas nu. Som helhet tycks rörelsen vara i en fas där man diskuterar och omprövar tidigare metoder och strategier. Så ställer t ex de kommande presidentvalen rörelsen inför många svåra avgöranden och ständigt närvarande är ju problemet hur man ska relatera kampen mot kriget med kampen för avgörande förändringar av det amerikanska samhället.

Frågan är hur den utbredda oppositionen mot kriget kommer att utvecklas när det går upp för det amerikanska folket att Nixon än en gång har bedragit dem. Vi har ju många gånger tidigare bevittnat hur det amerikanska folkets reaktioner på Vietnamkriget beskrivit en vågrörelse där varje topp varit högre än den tidigare. Nixon dämmer nu upp en flodvåg av väldig kraft.